

Torre Sagimona

Fonollosa

Ubicació

Comarca: Bages
Lloc/Adreça: Fals. Mas La Torre s/n (08259 Fonollosa)
Emplaçament Crta BV3012 des de la C-25 al molí de Boixeda, al km.1,6 s'ha d'agafar el trecall a la dreta.

Coordenades:

Latitud: 41.74495
Longitud: 1.725
UTM Est (X): 393986
UTM Nord (Y): 4622244

Classificació

Número de fitxa 08084-14
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Conjunt arquitectònic
Estil / època: Medieval Romànic Gòtic Modern Contemporani
Segle XI-XIX
Estat de conservació Bo
Notes de conservació: Caldria un esforç per netejar i consolidar sobretot els interiors de la torre. Tanmateix és urgent una consolidació del conjunt de tines de ponent de la casa abans no caiguin.

Protecció Legal
Número inventari BCIN(R.I.)-51-0005476-00000

Generalitat i altres inventaris

Accés Fàcil
Ús actual: Productiu
Titularitat Privada
Titular: Cooperativa UMAC. Mas La Torre s/n . Fals (08259 Fonollosa)

Fitxes associades:

[Les Torres de Fals](#)

Autor de la fitxa Raquel Valdenebro Manrique

Descripció

Conjunt arquitectònic format per una de les torres pertanyents a l'antic conjunt casteller de les Torres de Fals, i les dependències d'una masia que l'envolta i que s'integra amb la presència de la Torre, i un conjunt de 10 tines ubicades a ponent del conjunt. La torre és una construcció cilíndrica que s'alça a partir d'un pla circular de 585 cm de diàmetre extern. S'ignora quin és el seu diàmetre interior i el gruix dels seus murs. Amb tot els seus murs deuen superar a la seva base el metre de gruix. L'alçada de l'edifici és de 14,25 m, repartits, gairebé amb tota seguretat, en tres nivells més un terrat. Actualment a la planta baixa hi ha una gran cisterna que impedeix la visió i estudi de la mateixa. La porta d'entrada, de forma rectangular, es troba situada a la banda sud-oriental, a l'alçada del que se suposaria el primer pis. Aquesta està rematada per una llinda formada per un bloc monolític allargassat, i per sobre d'aquest apareix un arc de mig punt adovellat encerclant-lo. A l'espai resultant entre la llinda i l'arc, s'hi col·loquen tres blocs de pedra adaptant la seva forma i mides al tancament de l'arc. [AA.DD;1984:239-255] L'aparell de la construcció està format per blocs de pedra de mides mitjanes, treballats a cop de martell, i sense polir. El morter utilitzat està fet a base de mescla de sorra i calç, adquirint un to grisenc, i les filades es distribueixen a trencajunt. L'interior de l'espai és ocupat per un modern dipòsit. La construcció del mas que s'hi adossa, féu que els seus propietaris construïssin una escala lateral que hi comunica des de la part central, ascendint fins al cim, on hi ha un petit terrat modern al qual s'hi ha posat un seguit de merlets decoratius. També abunden les obertures realitzades ja en època moderna a la seva façana. Adossat a la torre es troba el Mas conegut com la Torre Sagimona. Aquesta casa és un edifici de planta rectangular cobert a quatre aigües. L'aparell és a base de carreus de diferents mides i disposats en fileres més o menys ordenades al cantó Nord, a tocar de la torre, i amb mur de paredat irregular al cantó de llevant de la façana principal. Compta amb planta baixa, primer pis i golfes. La façana principal es troba orientada a llevant i s'obra amb un gran portal adovellat que ha resultat tallat a la part superior per l'espai ocupat per la peanya del balcó del primer pis. Al primer pis, a banda del balcó situat sobre la porta, s'obren dos finestres -una a cada banda- en les quals destaquen uns ampits de pedra propis del segle XVIII. A les golfes s'obren tres finestres realitzades amb un arc de mig punt molt rebaixat. La façana posterior de ponent s'obren dues finestres a l'alçada del primer pis i una a la planta baixa. La façana nord es troba parcialment tapada per un cobert de planta baixa que s'hi adossa, a l'interior del qual es conserva una premsa de vi, deixant a la vista dues finestres al primer pis. La façana de migdia es troba ocupada per la presència d'alguns coberts, així com la de la torre, que s'adossa al cantó S-O de la casa. L'interior de la casa s'ha conservat sense reformes importants almenys des de principis del segle XX, guardant l'aire d'antiga casa de pagès, amb els terres de rajola cuita i estances destinades a treball agrícola. Destaca també l'existència d'un gran encavallada de fusta al pis de les golfes, des d'on s'entra a interior de la torre. L'interior de la torre és ocupat parcialment per una escala de cargol que permet l'ascens a la part superior. Complerten el conjunt un seguit de deu tines aixecades a un parell de metres a ponent de la casa. Es tracta d'un conjunt de tines adossades de grans dimensions, amb l'interior recobert per cairons envernissats, i protegides exteriorment per una construcció efectuada en pedra seca en forma de caseta, que protegeix la boca i permet l'accés mitjançant una obertura orientada a llevant. Una de les tines té la data del 1806 en una de les dovelles que forma l'arcada de l'obertura.

Història

La posició parcialment enclotada on s'assentava el castell de Fals i les seves dues torres, feia que aquestes no poguessin abastir visualment tot el terme que quedava sota el senyoriu del castell, i que per tan es feu necessària la construcció d'una tercera torre de guaita que fes de nexa d'unió amb la resta de guàrdies del

sector occidental. La torre la trobem documentat des del 1033, apareixent ja de forma successiva en la documentació posterior del castell de Fals. D'altra banda, ateses les característiques de l'aparell i avaluant també la forma de la porta, així com també l'estructura general de la torre, aquest edifici sembla que s'integra plenament a les construccions militars aixecades al segle XI. Possiblement la torre funcionà com a tal amb funcions militars fins als segles XIV-XV en què el castell de Fals exercí com a tal. Ja amb anterioritat segurament s'haurien anat construint dependències annexes a la torre que permetessin una certa comoditat en la vivenda i que serien l'origen del futur Mas. És molt possible que a mida que la torre anà perdent funcions militars les anés guanyant en el terreny agrícola, convertint-se vora el segle XIV més en una explotació agrària que militar. [AA.DD;1984:239-255] Arquitectònicament el mas actual guarda reminiscències, especialment a la façana de ponent, del segle XV-XVI, on s'aprecien fileres de carreus molt ben ordenades que foren reforçades posteriorment. Si bé l'origen de l'actual mas es deu remuntar a aquest període, la casa degué patir una gran reforma estructural cap al segle XVIII, remodelant la façana principal i afegit ampits a les finestres, típics d'aquest període. Ni a l'interior ni a l'exterior de la casa es conserva cap data gravada que rememori aquestes reformes. Si bé es desconeix actualment quina va ser la evolució de la propietat de la torre i el mas, cal pensar en una possible família de castlans o guardians de la torre que s'anés reconvertint a les tasques agrícoles. La propietat segurament fou venuda al llarg del segle XIX, anant finalment a parar a mans de la família Soler de la Plana, coneguts rendistes residents a Barcelona i a Palma de Mallorca que tenien els seus orígens a la casa dels Comtals de Manresa. Aquesta família anà adquirint propietats rurals per tota la comarca del Bages, que explotaven a base de masovers i parcers. Al nucli de Fals foren propietaris de les finques del mas del Grau, Oliveres i la Torre, sumant un total de 300 hectàrees i quaranta parcers. Els darrers de la nissaga d'hisendats que van controlar durant un segle i mig els tres masos foren el Ramon Soler de la Plana i la seva mare, la vídua Maria Anna Noguer. A finals del segle XIX s'havien replegat a Mallorca on tenien gran possessions. Per mantenir l'alt nivell de vida que corresponia a una família d'aquestes característiques anaren hipotecant les finques del Bages. L'any 1903 Ramon Cases Gibert, propietari del mas Cases de Matamargó -prop de Pinós- les adquirí per un preu mòdic. Pocs anys abans la fil-loxera havia arrasat les vinyes i les noves tot just començaven a produir. L'any 1931 la finca era encara propietat de la família Cases, havent-hi com a administrador de les finques de Fals en Josep Clotet. Durant els anys de guerra, els seus parcers no li van pagar les parts. Un cop restablerta la normalitat no va reclamar els endarreriments, tal com van fer molts propietaris. El masover de la torre va ser acomiadat i substituït per la família Comas. En morir l'any 1960 Josep Cases, propietari de les finques, el nou hereu Ramon Cases Boladores va haver de pagar la legítima als seus germans, i al no disposar d'efectiu per fer-ho, va decidir vendre's les finques del Pla de Fals. En aquest moment un grup de parcers de Fals va decidir organitzar-se en cooperativa i comprar la terra que havien conreat durant generacions. La compra-venda es va efectuar l'any 1972.[AA.DD;2004-2005, n° 11:95]

Bibliografia

A.DD (1976). Els Castells catalans. Vol V. Ed. Dalmau. Pàgs. 639-648. AA.DD. (1984) Catalunya Romànica. Vol XI. El Bages. Pàgs 239-255 AA.DD. (2004-2005). Falchs. n° 11 . Grup de divulgació de la història de Fals. Associació Cultural i Recreativa de Fals.pàg.95

